

Το τέλος των Ηρωδιανών και η επανάσταση του 66 μ.Χ.

[Ορθοδοξία](#) / [Καινή Διαθήκη](#)

[Αναστάσιος Ασλανίδης, Ms Θεολογίας](#)

Μετά την Τιβεριάδα άλλη σημαντική πόλη της Γαλιλαίας, ήταν η Καπερναούμ, η οποία βρισκόταν στη βόρεια όχθη της λίμνης Γεννησαρέτ. Η πόλη δεν θα είχε περισσότερους από 1.500 κατοίκους και από τα αρχαιολογικά ευρήματα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι δεν είχε ανεπτυγμένη ανοικοδόμηση^[1]. Όπως αναφέρει ο Dunn, η θέση της στο βορειότερο άκρο της Γαλιλαίας την καθιστούσε σημαντική γιατί βρισκόταν στον δρόμο που ένωνε την περιοχή του Αντίπα, με την περιοχή του Φιλίππου και την Δαμασκό που ήταν σημαντική εμπορική πόλη^[2].

Αυτό, αιτιολογεί τον ρόλο της ως διαμετακομιστικό κέντρο εμπορίου, όπως και την ύπαρξη τελωνιακού σταθμού. Ο στρατηγικός ρόλος της περιοχής ενισχύεται από την ύπαρξη στρατιωτικής φρουράς στην πόλη και την παρουσία εκατόνταρχου^[3]. Καθόλου τυχαίο, εάν σκεφτούμε ότι ένα μεγάλο τμήμα του Ρωμαϊκού στρατού

βρισκόταν σε Συριακό έδαφος για την υπεράσπιση των ανατολικών συνόρων^[4]. Τέλος, η Καπερναούμ αποτέλεσε κέντρο της δημόσιας δράσης του Ιησού^[5] όπως και η πόλη για την οποία έχουμε μαρτυρίες πως έζησε και εργάστηκε ο Πέτρος.

Βλέποντας γενικότερα την πολιτική των Ρωμαίων, στην Γαλιλαία, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι Ρωμαίοι είχαν σχετικά χαλαρή στάση έναντι των Ιουδαίων. Το μόνο που θα θύμιζε την Ρωμαϊκή κυριαρχία, όπως μας τονίζει ο Dunn^[6], ήταν ότι όλες οι μεγάλες πόλεις έφεραν το όνομα κάποιου αυτοκράτορα, όπως και η καταστροφή της Σεπφωρίδος από τους Ρωμαίους το 4 π.Χ.^[7] Το βασικό ενδιαφέρον των Ρωμαίων ήταν η είσπραξη φόρων και η τήρηση της τάξης. Τον έλεγχο της χώρας τον ασκούσαν μέσω των επιτρόπων, οι οποίοι έδιναν αναφορά στον κυβερνήτη της Συρίας και αυτός με την σειρά του στον αυτοκράτορα.

Ο Ρωμαίος επίτροπος (praefectus ή procurator)^[8], διέμενε στην παράκτια πόλη Καισάρεια και πήγαινε στην Ιερουσαλήμ μόνο κατά την περίοδο των μεγάλων εορτών για να αποτρέπει τυχόν επεισόδια που μπορούσαν να ξεσπάσουν^[9]. Στην Ιερουσαλήμ την γενική ηγεσία του λαού διατηρούσε ο αρχιερέας, τον οποίο οι Ρωμαίοι μπορούσαν να τον αλλάξουν όποτε ήθελαν^[10].

Επίσης, ο επίτροπος, ως αντιπρόσωπος της Ρωμαϊκής αρχής είχε και δικαστικές αρμοδιότητες. Όποτε δίκαιζε, γινόταν με την βοήθεια ενός μικρού συμβουλίου. Ακόμη, είχε την δυνατότητα να δίνει χάρη στους ενόχους, αλλά ήταν και ο μόνος που μπορούσε να εγκρίνει μια θανατική ποινή που επέβαλαν τα τοπικά δικαστήρια

(*jusgladii* ή *potestasgladii*). Η είσπραξη των φόρων, που αναφέραμε παραπάνω, γινόταν και αυτή από τον ίδιο διαμέσου των τελωνών^[11].

Το τελευταίο καθήκον του επιτρόπου ήταν οικονομικής και φορολογικής φύσης. Η Ρώμη για να μπορεί να συντηρεί τους πολίτες και την ίδια την αυτοκρατορία απαιτούσε μεγάλους φόρους από τις περιοχές που υπήρχαν στην σφαίρα επιρροής της. Έτσι, μια από τις αρμοδιότητες των επιτρόπων ήταν να συγκεντρώνουν τους φόρους και να τους αποστέλλουν στην Ρώμη^[12]. Όμως, οι φόροι των συνόρων της Γαλιλαίας, την εποχή του Αντίπα, δεν έμπαιναν στο ταμείο της αυτοκρατορίας, αλλά στο ταμείο του τετράρχη με σκοπό να εξυπηρετήσουν τα οικοδομικά του έργα^[13].

Την εποχή του Ιησού οι κάτοικοι της Γαλιλαίας πλήρωναν το ένα τρίτο της παραγωγής τους στην Ρώμη. Εάν, αναλογιστούμε όμως, ότι μαζί με αυτόν τον φόρο έδιναν και τον φόρο του Ναού και του Αντίπα, καταλαβαίνουμε πως οι μικροκτηματίες ήταν υποχρεωμένοι να πουλήσουν την περιουσία τους για να ανταποκριθούν στις φορολογικές τους υποχρεώσεις^[14]. Έτσι, μπορεί η πρόθεση του Αντίπα να ισχυροποιήσει την τετραρχία του να έκρυβε και έναν άλλο σκοπό. Ίσως, την επιθυμία του για αυτονομία και ανεξαρτησία από την Ρώμη, με το να γίνει βασιλιάς της Ιουδαίας.

Ο Αντίπας όταν έγινε τετράρχης της Γαλιλαίας, αποκαλούσε την Σεπφωρίδα «*Αυτοκρατορίδα*» όπως μας πληροφορεί ο ίδιος ο Ιώσηπος: «*Ἡρώδης Σέπφωριν τειχίσας πρόσχημα τοῦ Γαλιλαίου παντὸς ἠγόρευεν αὐτὴν **Αὐτοκρατορίδα.***» (Ιώσηπου Φλάβιου, *Αρχαιολογία* 18,27). Εάν ο Αντίπας ήθελε να αποκαλούν την Σεπφωρίδα «*Αυτοκρατορίδα*», μήπως ευελπιστούσε ότι θα αποκαλούσαν και τον ίδιο αυτοκράτορα; Όμως, η φιλοδοξία του Αντίπα, τελειώνει με τον θάνατο του αδελφού του Φιλίππου (34 μ.Χ.). Ο αδελφός της Ηρωδιάδας, Αγρίππας, έχοντας φιλικές σχέσεις με τον νέο αυτοκράτορα Καλιγούλα αποκτά την τετραρχία του Φιλίππου, του Λυσανίου και τον τίτλο του βασιλιά της Ιουδαίας^[15]. Η Ηρωδιάδα, από φθόνο προς τον αδελφό της, προτρέπει τον Αντίπα να ζητήσει από τον αυτοκράτορα να παραχωρήσει σε εκείνον την περιοχή του αδελφού του και να τον ονομάσει βασιλιάς των Ιουδαίων^[16].

Τελικά, ο Ιώσηπος μας αναφέρει ότι, ο Αγρίππας πληροφορούμενος της κατάστασης^[17], συκοφαντεί τον Αντίπα στον Καλιγούλα και ο τελευταίος εξορίζει τον Αντίπα στο Λούγδουνο. Χαρακτηριστικά ο Ιώσηπος αναφέρει: «*Ἡρώδη, εἰ ἀληθὴς ὁ περὶ τῶν ὄπλων λόγος. τοῦ δέ, οὐ γὰρ ἦν ἕτερα εἰπεῖν διὰ τὸ ἀντιφθέγξασθαι τὴν ἀλήθειαν, εἰπόντος εἶναι τὰ ὄπλα, πιστὰ ἠγούμενος εἶναι τὰ ἐπὶ τῇ ἀποστάσει κατηγορούμενα, τὴν τετραρχίαν ἀφελόμενος αὐτὸν προσθήκην τῇ Ἀγρίππου βασιλείᾳ ποιεῖται καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως τῷ Ἀγρίππα δίδωσιν, **αὐτὸν δὲ φυγῆ ἀιδίῳ ἐζημίωσεν ἀποδείξας οἰκητήριον αὐτοῦ Λούγδουνον πόλιν τῆς Γαλλίας***

»[\[18\]](#).

Όμως, το γεγονός αυτό και μόνο, δεν ήταν που έφερε το τέλος του Αντίπα. Αρκετές αναταραχές ξέσπασαν στην Ιουδαία, επειδή ο Καλιγούλας θέλησε να αναγείρει άγαλμα του μέσα στον Ναό, ως αντίποινα επειδή οι Ιουδαίοι κάτοικοι στην Ιάμνεια, κατέστρεψαν τον νέο βωμό για την λατρεία του αυτοκράτορα[\[19\]](#). Οι καταστάσεις αυτές, έφεραν σε δυσαρέσκεια τον ίδιο, ο οποίος έβλεπε πλέον αρνητικά την περιοχή της Ιουδαίας. Επομένως, μπορούμε να καταλάβουμε γιατί επηρεάστηκε σχετικά εύκολα από τον Αγρίππα για το ζήτημα του Αντίπα.

Ο Αγρίππας έχοντας πλέον αναλάβει ως βασιλιάς της Ιουδαίας, δεν ανήκε στον οίκο των Ηρωδιανών, αλλά των Ασμοναίων επειδή ήταν εγγονός της Μαριάμμης. Ο Αγρίππας πεθαίνει το 44 π.Χ. στην Καισάρεια από ασθένεια στο στομάχι και η Ρώμη δεν υποστηρίζει τον διάδοχο του[\[20\]](#). Η Ρώμη ανέθεσε την κυβέρνηση της περιοχής εξολοκλήρου στους επιτρόπους, αλλά μια δυσκολότερη εποχή για την Ιουδαία πλησίαζε. Μια ενδιαφέρουσα λεπτομέρεια είναι ότι πιθανόν ο Ηρώδης Αγρίππας να είναι ο Ηρώδης που αναφέρουν οι Πράξεις ότι, φυλάκισε τον απόστολο Πέτρο.

Τα τελευταία χρόνια πριν την μεγάλη επανάσταση ο αναβρασμός που επικρατούσε μεγάλωνε όλο και περισσότερο. Οι επίτροποι δεν καταλάβαιναν και δεν ενδιαφέρονταν ιδιαίτερα για τα Ιουδαϊκά έθιμα και επιθυμούσαν μόνο ισορροπία και υπακοή. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα περισσότεροι Ιουδαίοι να εντάσσονται υπέρ των Ζηλωτών, των Σικάριων και των ληστών[\[21\]](#).

Η επανάσταση ξέσπασε την άνοιξη του 66 μ.Χ. με την αντίδραση των Ζηλωτών μετά τον θάνατο του αρχηγού τους Μαναήμ από τον Ελεάζαρ[\[22\]](#). Οι Ιουδαίοι κατέκτησαν την Ιερουσαλήμ και άλλα μικρά φρούρια, διώχνοντας τους Ρωμαίους στρατιώτες. Ο Κέστιος, ο κυβερνήτης της Συρίας, αντέδρασε πρώτος αποστέλλοντας στρατό στην περιοχή για την κατάπνιξη της επανάστασης. Στην επανάσταση έλαβε μέρος και ο Ιώσηπος, για να αμυνθεί στην Γαλιλαία, αλλά ο Βεσπασιανός κατάφερε να τον νικήσει. Στο τέλος ο Ιώσηπος κέρδισε την εύνοια του Βεσπασιανού προβλέποντας ότι θα γίνει αυτοκράτορας όπως και έγινε το 69 μ.Χ.[\[23\]](#).

Η τραγική αυλαία της επανάστασης έρχεται στα τέλη του 69 μ.Χ. με 70 μ.Χ. με τον Τίτο να ηγείται στην συστηματική πολιορκία της Ιερουσαλήμ. Μετά από πολιορκία ενός μήνα τα τύχει της Ιερουσαλήμ πέφτουν και η πολιορκία εστιάζεται στο φρούριο Αντωνία που υπήρχε κοντά στον Ναό. Όπως αναφέρει η Ιουδαϊκή παράδοση η καταστροφή του Ναού έγινε την 9^η του μηνός Αβ του 70 μ.Χ.[\[24\]](#). Οι αρχηγοί της επανάστασης φυλακίστηκαν και εκτελέστηκαν, ενώ πολλοί που

συμμετείχαν και επέζησαν της καταστροφής της Ιερουσαλήμ πουλήθηκαν ως σκλάβοι ή οδηγήθηκαν σε σχολές μονομάχων^[25].

Ο απόηχος της καταστροφής του Ναού και των τραγικών γεγονότων οδήγησαν στην γέννηση δύο έργων. Τα έργα αυτά είναι ο Δ΄ Έσδρας και ο Β΄ Βαρούχ. Αν και στα έργα αυτά, γίνεται λόγος για την εποχή μετά την καταστροφή της Ιερουσαλήμ και του πρώτου Ναού από τους Βαβυλωνίους το 586 π.Χ., εύκολα καταλαβαίνει κάποιος πως στην πραγματικότητα αναφέρετε στην καταστροφή του Ναού από τους Ρωμαίους^[26]. Και στα δύο έργα υπάρχουν έντονα αποκαλυπτικά στοιχεία και με αυτόν τον τρόπο δηλώνετε η πικρία και η προσμονή της βοήθειας από τον Γιαχβέ και της κρίσης του^[27].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

[1]Reed, *Archaeology and the Galilean Jesus : a re-examination of the evidence* (Harrisburg, Penn.: Trinity Press International, 2000).Σελ. 149-152 και Fiensy and Hawkins, *The Galilean economy in the time of Jesus* (number 11; Atlanta: Society of Biblical Literature, 2013).Σελ. 88.

[2]Dunn, *Beginning from Jerusalem* (2; Cambridge, U.K. Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans Pub. Co., 2008).Σελ. 319.

[3] Τόσο ο Ματθαίος όσο και ο Λουκάς αναφέρουν την παρουσία εκατόνταρχου στην πόλη (Μτ. 8:7-9//Λκ. 7:6-8). Ο εκατόνταρχος ήταν ανώτερος αξιωματικός του Ρωμαϊκού στρατού και είχε υπό την διοίκησή του εκατό λεγεωνάριους. Ήταν άτομο σημαίνουσας σημασίας από πολιτική, αλλά και στρατιωτική άποψη. Για τον Ρωμαϊκό στρατό βλ.: Ferguson, *Backgrounds of early Christianity*.Σελ. 46-52.

[4]Schürer, et al., *The history of the Jewish people in the age of Jesus Christ (175 B.C.-A.D. 135)*.Σελ. 361-67. Ζάρρας, *Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης*. Σελ. 334-338.

[5] Μκ. 1:39//Μτ. 4:23//Λκ. 4:44· Μκ.6:2//Μτ. 9:35·13:54//Λκ. 4:15-16· 6:6· Ιω. 6:59.

[6]Dunn, *Beginning from Jerusalem*.Σελ. 309.

[7] Ιώσηπος, *ΙουδαϊκόςΠόλεμος* 2,56 και *Αρχαιολογία* 17,289.

[8]Ο επίτροπος (procurator) ήταν ο ανώτερος αξιωματούχος που υπηρετούσε και αντιπροσώπευε την ρωμαϊκή παρουσία στις περιοχές όπου επεκτεινόταν η σφαίρα επιρροής της Ρώμης, κατά την πρώτη περίοδο της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας (30 π.Χ.-284 μ.Χ.). Οι επίτροποι συνεργαζόταν με τους κυβερνήτες (Legatus Augusti) των περιοχών της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας για τον καλύτερο έλεγχο των περιοχών. Στην προκειμένη περίπτωση ο έπαρχος της Ιουδαίας, έδινε αναφορά στον κυβερνήτη της κοίλης Συρίας. Όλοι οι επίτροποι είχαν κοινές αρμοδιότητες που είχαν να κάνουν με την διοίκηση, την οικονομία/φορολογία και την δικαιοσύνη. Φιλιππίδης, *Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης : εξ απόψεως παγκοσμίου και πανθρησκειακής*. Σελ. 392. ΚαιSchürer, et al., *The history of the Jewish people in the age of Jesus Christ (175 B.C.-A.D. 135)*.Σελ. 455 κ.ε.

[9]Φιλιππίδης, *Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης : εξ απόψεως παγκοσμίου και πανθρησκειακής*. Σελ. 392-393.

[10]Ιώσηπος, *Αρχαιολογία* 18,34-35. ΚαιSchürer, et al., *The history of the Jewish people in the age of Jesus Christ (175 B.C.-A.D. 135)*.Σελ. 377. Και Φιλιππίδης, *Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης : εξ απόψεως παγκοσμίου και πανθρησκειακής*. Σελ. 436-438.

[11]Γαλάνης, *Το ιστορικό πλαίσιο της Καινής Διαθήκης : συνοπτική ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης*. Σελ. 63. ΚαιDunn, *BeginningfromJerusalem*.Σελ. 309.

[12]Φιλιππίδης, *Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης : εξ απόψεως παγκοσμίου και πανθρησκειακής*. Σελ. 392.

[13]Schürer, et al., *The history of the Jewish people in the age of Jesus Christ (175 B.C.-A.D. 135)*.Σελ. 67. Φιλιππίδης, *Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης : εξ απόψεως παγκοσμίου και πανθρησκειακής*. Σελ. 396.

[14]Dunn, *BeginningfromJerusalem*. Σελ. 311.

[15] *Ιώσηπος, Αρχαιολογία 18, 237. Ζάρρας, Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης. Σελ. 551.*

[16] *Ιώσηπος, Αρχαιολογία 18, 240· 250-251.*

[17] *Ιώσηπος, Αρχαιολογία 18, 247.*

[18] *Ιώσηπος, Αρχαιολογία 18, 252-253. Επίσης βλ.: Ζάρρας, Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης. Σελ. 551-553.*

[19] *Ιώσηπος, Αρχαιολογία 18, 263. Ζάρρας, Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης. Σελ. 552.*

[20] *Chancey, Greco-Roman culture and the Galilee of Jesus. Σελ. 56.*

[21] *Ζάρρας, Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης. Σελ. 560-565.*

[22] *Ιώσηπος, Ιουδαϊκός πόλεμος 2, 241.*

[23] *Chancey, Greco-Roman culture and the Galilee of Jesus. Σελ. 60.*

[24] *Ιδιά ημερομηνία κατά την οποία ο Ιουδαϊκός λαός οδηγήθηκε στην Βαβυλώνια εξορία Περισσότερα βλ.: Ζάρρας, Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης. Σελ. 570.*

[25] *Schürer, et al., The history of the Jewish people in the age of Jesus Christ (175 B.C.-A.D. 135). Σελ. 501 κ.ε.*

[26] *Ζάρρας, Ιστορία της εποχής της Καινής Διαθήκης. Σελ. 573.*

[27] *Για την κρίση του Γιαχβέ στην Παλαιά Διαθήκη και τα αποκαλυπτικά κείμενα βλ.: Preuss, Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης : οι περί εκλογής και δέσμευσης ενέργειας του Γιαχβέ (εκδ. Μούρτζιος; Θεσσαλονίκη: Πουρναράς, 2011). Σελ. 394-400.*

<https://bit.ly/2N5vOG6>